

Oud-winkelierster Anna Vanhoutte vertelt ...

(Noot: deze tekst is de getrouwe weergave van wat de vertelster zei...)

Ik ben geboren op een hofstede in Westende op 18 maart 1913. Mijn vader, August, was landbouwer, is getrouwd in 1910 en had een hofstede.

Huwelijksfoto (1910) van August en Adelaïde Vanhoutte

Ze werd gebombardeerd in WO I en alles is afgebrand in oktober van het jaar 1914. In WO I was Westende dicht bij het front en de soldaten kwamen alsmat dichter en schoten vanuit zee. Pa en ma zaten in de kelder en pa zei: “k Geloof dat er paardenvolk afkomt”, want hij hoorde paardengetrappel. Hij ging kijken en wat hij hoorde waren de pannen die van het dak vielen en alles stond in brand. Ze pakten de kinderen, 1, 2, 3 en 4 jaar en moesten dus ‘s nachts in de donkerte vluchten terwijl de hofstede afbrandde. De beesten in de stallen, alles was

opgebrand. De Duitsers die hen zagen, zeiden: “Die Leute bennen krank!” maar ze moesten wel vluchten, en waar naartoe? Naar Westende-bad. Want in Westende-dorp woonden ze, niet ver van de kerk. Wanneer ik er nu passeer met de auto zou ik willen blijven en alleen maar kijken.

Na de oorlog hadden pa en ma de eerste occasie om terug te gaan, maar ze durfden niet meer, want ze hadden toen al 8 kinderen en ma zei: “Overall waren er gaten van de bommen en er was geen steen meer die rechtstond van heel de hofstee”. En ze was bang dat pa met de ploeg een bom zou treffen en dan zou ze daar alleen staan met die kleine kinderen en zo durfden ze niet meer teruggaan.

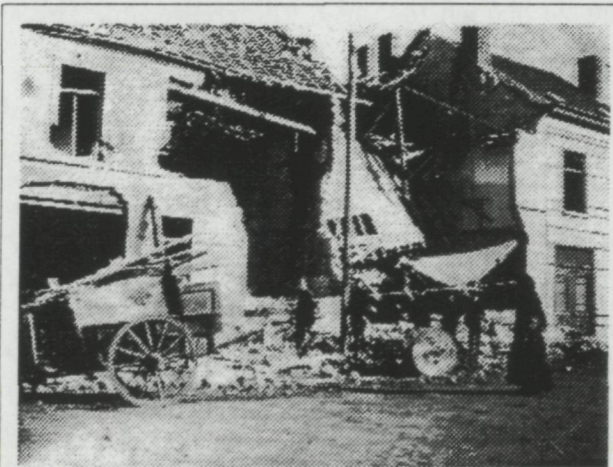
In Westende-Bad stonden er mensen buiten die niet konden slapen van de bombardementen en doordat ze mijn ma kenden van de melkronde zeiden ze: “Adelaïde, wat doe je hier?”. En nadat moeder vertelde wat er gebeurd was, hebben ze ons mee naar binnen genomen. Op dat ogenblik hadden wij kinderen allemaal de mazelen. ‘s Anderendaags zijn mijn ouders nog eens teruggegaan om te kijken of ze nog iets konden redden, maar alles was dood: paarden, kiekens, zwijnen en kleine zwijntjes, alles was dood.

In Westende zijn we niet lang gebleven, één nacht maar. Toen zijn we met de kortewagen naar Oostende vertrokken. Op weg daarheen werd pa gearresteerd, verdacht van spionage, en zat drie dagen in de bak in de Watertorre. Ma moest alleen verder trekken met de kinderen.

Ma had een zuster die op Mariakerke woonde. Ze hield daar een soort van café-restaurant open. En ze heeft ons binnengepakt. Ze verschoot zich bijna dood toen ze ons zag. Onze grootmoeder was daar ook al, ze was ook gevlucht van ‘t front in Westende. Er waren op het laatste bijna geen mensen meer in Westende.

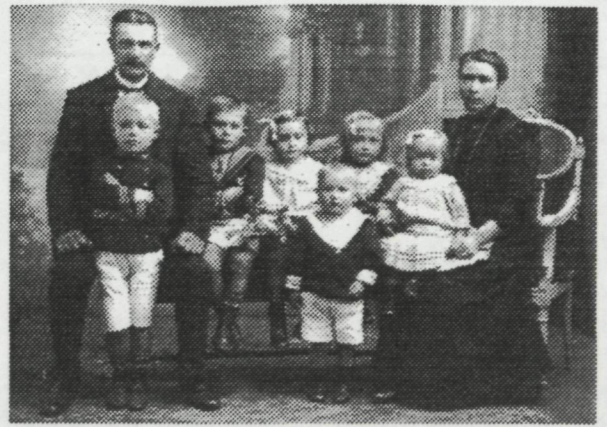
Nadat mijn moeder uit Mariakerke weg moest (er werden grote plakaten opgehangen door de stad Oostende dat alle vluchtelingen weg moes-

ten) ging ze naar een koeienmarchand, Staf de Witte, die ze nog kende van vroeger doordat ze daar koeien kocht, toen ze nog jong was. Hij vroeg: "Adelaïde, wat doe je hier? Je bent toch getrouwd en je woont toch in Westende?". "Ja", antwoordde ze, maar ik heb niets meer, alles is opgebrand en ik zoek woonst, weet gij misschien iets voor mij?". Staf de Witte antwoordde: "Adelaïde, je bent van God gezonden, ik heb een huis en de huurder was visser en ze zijn verleden week naar Engeland gevlucht, ik heb de sleutel, het is mijn huis, je mag binnengaan, er staan daar bedden en meubels, een stoof en alles wat je moet hebben". En op dit huis viel later een bom.

De Torhoutsesteenweg, na het bombardement

Het was op de Torhoutsesteenweg. Ze zaten allemaal binnen. Ma zat naast de stoof, ze had een kindje op haar schoot en gaf juist de borst. Pa kwam de trap af met Albert (ik had een broer die Albert heette en een zus Elisabeth, beiden tijdens WO I geboren en genoemd naar onze koning en koningin). Hij had mijn broer op zijn armen, in de andere hand een petroleumlamp, en hij viel naar beneden en had niets! Ma zat geklemd tussen de kleerkast en stoof en was ook ongedeerd. Het plafond was naar beneden gekomen en de ruiten waren kapot en we hadden alles weer verloren. Maar er was niemand gewond en mijn moeder verlangde van ons later ook dikwijls dat we zouden bidden voor de "Goddelijke voorzienigheid", want ze was er zeker van dat dit bestond. Om de kost te verdienen moest vader voor de Duitsers werken. Hij werkte op het nieuwe kerkhof aan de Stuiverstraat. Er was daar ook een Duits kerkhof.

Familiefoto, met in het midden Anna Vanhoutte

De Duitsers hadden de paspoorten ingevoerd. Iedereen moest naar de fotograaf foto's laten trekken. De foto is van 1917-18. De hoofden van pa en ma werden uitgesneden.

Bij ons waren er ook twee Duitsers. (zie grote foto). Op het einde van onze koer was er een pakhuis en de Duitsers vermaakten daar wagens en hadden er hun werkplaats. Maar ze sliepen daar niet, alleen maar werken. Ze waren heel lief voor de kinderen. Die ene Duits met Jeannetje op zijn arm had ook kindjes. Jeannetje is gestorven toen ze zes jaar was aan de kroep, haar keeltje was dichtgegroeid.

Na het bombardement zijn we naar Stene verhuisd. De puttenmaker had daar een huisje te huur. 't Was allemaal plat. We hebben daar lang gewoond en we sliepen daar met zeven kinderen op de zolder. Er was een voorplaats en een voute, waar pa en ma sliepen. Wij kinderen op de zolder hadden het nooit koud, we hadden allemaal matrasjes van kaf. Dit ging men halen bij de boer, wanneer ze dorsten. Dit rook heel fris en was heel warm om te slapen en werd elk jaar hernieuwd.

Ma had veel werk. Er bestond geen wasmachine. Ze had niets en moest altijd sparen. In die tijd kwam de pastoor af en toe aan huis. Hij hoorde dat er nieuwe mensen waren en was dus curieus. Hij vroeg ook: "Hoe zit dat hier, kunnen jullie leven?" "Ja", zei ma "we moeten zaaien naar de zak, we moeten heel gesparig zijn. We hadden geld, maar konden het niet meebrengen. We moesten vluchten en hebben al het geld voordien in flessen bedolven in de hof." "'t Is goed" zei de pastoor, "ik zal weer komen, wanneer je man thuis is." Dus pa vertelde alles van die flessen. Het waren bierfles-

sen met een stop erop, er kon geen water in. De pastoor vroeg hem om een schets te tekenen van de hofstee en in de ene hoek van het groenselhof bevonden zich de flessen. De pastoor zei: "k Zal doen wat ik kan, 't is er misschien nog." En hij heeft die schets aan de aalmoezenier van het leger gegeven en alles verteld. En alles werd teruggevonden! Enige meters van die plaats waren Duitsers bezig met loopgraven te delven en ze vloekten toen ze de flessen zagen: "Donder-wetter, donderwetter!". Ma en pa waren natuurlijk heel content.

Mijn ouders besloten in Stene te blijven en met een melkronde te beginnen. Bij Staf de Witte hebben ze toen koeien gekocht, eerst twee, dan nog twee, tot ze er 5 hadden. En er kwam een stal leeg op Stene, en Staf de Witte had vele weiden. De koeien aten daar dus het gras en dit moest betaald worden per dag. De ene keer zaten ze hier in de weide en dan een keer daar en wij moesten melken. Eerst deden pa en ma dit, maar lang mocht pa dit niet doen van ma, want hij kon niet goed melken. Zijn zusters hadden dit altijd gedaan. Hij had maar een halve emmer gemolken wanneer er een gehele inzate. Maar de laatste pint melk moest er ook uit, anders kreeg de koe een uierontsteking.

Ik ging met de fiets naar de weide. Ik had een oude velo gekocht. Ik wilde feitelijk een mooie fiets, maar het was altijd van: "We hebben daarvoor geen geld". Maar ikzelf was ook heel profijtig. Tijdens Stene-Kermis kregen wij elk een frank of een halve frank om een keer op de paardjes of de slingermolen te zitten, maar wanneer de kermis weg was, had ik nog altijd mijn frank. Ook toen we de melkronde deden, kon ik sparen. We leverden ook aan de bakker Rosseel aan Petit-Paris. De mensen van Stene vroegen dan ook om van daar taarten mee te brengen. Vooral de pastoor en de nonnen, enz. en dan kregen we altijd een frank en dat was dan voor de spaarpot. Daarvan heb ik toen mijn eerste velo gekocht.'

De zondagochtend ging ik altijd naar de mis om 6.30 uur. Dat was de eerste mis op St.-Jan. Er stond toen nog geen kerk, dat was bij de nonnen in het kapelletje. Kwart voor vijf 's ochtens, wanneer de eerste trein Oostende-Torhout passeerde, had ik toen al een koe gemolken. 't Was dan vlug naar huis, vlug wassen en kammen op zijn Frans. Ik was altijd op tijd voor de mis. Ik

heb dit gedaan tot ik trouwde. Onze koeien stonden ook veel aan de Batterie van Hamilton. Daar stonden er nog kanonnen, die stonden in het water.

Toeval wilde dat het huis naast de stal van de koeien verkocht werd. Ma wilde dat kopen, omdat de koeien er waren en ze konden er zwijnen kweken. Er was ook nog een grote groenselhof bij. Maar pa wilde daar niet blijven. Pa was een boer en Pa geneerde hem niet op Stene, hij was juist zijn handen afgekapt, maar hij wilde ook niet naar Ichtegem of Koekelare omdat het daar slechte grond was, waar men geen tarwe kon op zetten. In Stene was hij maar een "melkboertje met een hele bende kinderen". Maar ma zei nog tegen mij dat men vertelde over ons: "Je moet niet achter hen kijken, 't zijn toch maar vluchtelingen!" Maar we zijn daar toch gaan wonen, want ma had een zuster in Brussel, die welgesteld was met vele huizen en Ma is er naartoe getrokken en vertelde dat ze in de miserie zat, maar dat haar kinderen goed leerden en braaf waren en dat het huis te koop was, maar pa wilde niet. Toen heeft mijn tante het huis gekocht. Het huis staat op de hoek van de Zilverlaan en Stene-dorp, rechtover is er nu een restaurant. Van daaruit zijn we allemaal getrouwd.

Pa was goed geleerd. Hij is geboren in 1863 en is naar school gegaan om voor veearts te leren. Het laatste jaar heeft hij het opgegeven. Zijn nonkel wilde de studies betalen en die was natuurlijk kwaad. Hij was dus heel geleerd, want zij kwamen veel naar mijn pa om brieven te schrijven naar de burgemeester of de koning. Hij kon ook schoon tekenen. Ma was niet geleerd, haar moeder stierf toen ze elf jaar oud was en ze moest dus thuis blijven om te helpen. Er bestond toen nog geen leerplicht. Mijn makende geen woord Frans. Naar school ben ik op Stene geweest bij de nonnetjes en toen op Mariakerke om Frans te leren, want op Stene leerden ze geen Frans. De pastoor kwam en vroeg: "Is 't waar, zal Anna naar Mariakerke naar school gaan?" "Ja", zei Ma "ze moet Frans leren. Ik wil niet dat mijn kinderen groot worden zonder Frans te kennen." Want toen Ma de melkronde deed in Oostende en er vroeg iemand de weg in 't Frans, verstond ze het niet, ze kon alleen maar zeggen in 't Frans hoeveel dat het was voor de eieren, de melk en de boter.

Toen ik wegging van de school in Stene, begonnen ze daar met Franse les, feitelijk kregen ze de Franse les dankzij mij. Ma was heel vooruitstrevend, want mijn broers hebben alle vijf college gedaan, alle vijf te voet van Stene naar de Vindictivelaan. En schoenen dat wij versleten hebben. We hadden nooit klompen aan. Elke week waren wij bij de schoenmaker met onze schoenen. We waren altijd als één van de schoonste van Stene gekleed. Ma was heel zindelijk. Zodus ben ik met mijn twee nichtjes, de kinderen van een broer van mijn moeder, naar Mariakerke op school geweest. Ze hebben het ook ver gebracht, ze hebben zelfs in de "Co" aan de caisse gezeten. Ik heb dus drie jaar lang de afstand Stene-Mariakerke naar de school te voet gedaan. Meer dan een half uur door regen, storm, sneeuw, 't is gelijk, ik moest er door. Ik ben maar één of twee keer naar het strand geweest met de school. We mochten alleen maar met onze voeten in 't water lopen. Op schoolreis gingen we te voet naar het Bredense kapelletje. Op de terugweg moesten de grote meisjes de kleintjes dragen. 't Was toch wel ver, te voet van Stene naar het Bredens kapelletje.

We hadden thuis geen radio maar naast de deur hadden ze "His Master's Voice" en wij met een kom aan ons oor tegen de muur gedrukt, konden meeluisteren. Ieder kreeg zijn toer om een keer van de muziek te genieten. Ze hadden heel mooie platen. Naar de cinema zijn we nooit geweest. Als kind heb ik nooit veel buiten gespeeld. In de vakantie moest ik altijd sokken breien van 's ochtends tot 's avonds, en schotels wassen.

Ik had één pop en mijn zuster ook en wij zagen die zo graag. Op een dag kwam er een madam die twee huizen verder woonde. Ze had geen kinderen en ze kweekte toen een kind voor een madam van 't stad en dat kind had geen speelgoed en toen vroeg Maria, zo heette ze, aan moeder of zij toevallig geen speelgoed had en toen ging moeder naar boven, we waren toen al groot, en ze gaf die twee poppen! Maar Maria moest wel beloven ze terug te geven. Ik heb dat nooit aan mijn zuster durven zeggen, en mijn zus heeft vele keren het huis omgedraaid om haar pop te zoeken. We hebben ze nooit teruggekregen.

Een keer per jaar gingen we naar de coiffeur. Ma sneed anders zelf ons haar. Iedere week

moesten we in 't bad, een grote bassin in de keuken en het was ieder zijn toer met een grote paravent ertussen.

Ik heb mijn pa nooit ziek geweten, hij is één dag ziek geweest en is de nacht daarop gestorven, hij was 90 jaar oud. Ma is gestorven toen ze 80 jaar was, ze was 't einde geleefd.

In 1937 heb ik mijn man, Firmin Timmerman, op de melkronde leren kennen. Zijn pa was ook melkboer. Zij woonden aan Petit-Paris, in de Toekomststraat 13 en ze hadden daar 15 koeien, een grote melkerij in 't stad. Er was ook een paardenstal voor 2 paarden en zwijnen hadden ze ook. In de zomer stonden de koeien achter de St-Janskerk, waar nu de "Nieuwe Stad" is. In de winter stonden ze op stal. Alle dagen moesten de koeien toen gemest worden en ieder dag met die vette naar 't land rijden. De geburen reclameerden altijd van de stank natuurlijk, er stonden zoveel beesten.

Anna Vanhoutte, op haar 21-ste verjaardag

Ik deed ook de melkronde met mijn vader met paard en kar.

Ik had drie klanten op het Heilig-Hartplein, Pa ging daar naar de mis. Ik was al op Stene naar de mis geweest. Paard en kar mochten niet alleen gelaten worden. Dikwijls zag ik een ander melkboertje met zijn 'triporteur' en op

een keer zei hij: "Dag mamsel, waar is je Pa?" "Hij is naar de mis." "En moet jij niet naar de mis gaan?" "Ik ben al geweest." En ja, de andere zondag was hij er weer en op een dag vroeg hij: "Zou je niet met mij willen vrijen?" "Willen vrijen met een melkboer, nooit van mijn leven en je moet het nooit meer vragen, ik trouw nooit met een melkboer!" Hij verschoot ervan, maar de volgende week was hij er weer: "Hoe is het, ben je veranderd van gedacht?" "Nee, ik wil nooit met een melkboer vrijen." "En ga je later trouwen?" "Ja, maar ik weet nog niet met wie." "En wat ga je dan doen wanneer je getrouwd bent?" "Als ik trouw ga ik een winkel houden." "Ewel, 't is goed, we hebben een huis met een winkel in de Gerststraat en die madam wil iets huren in de stad en zal verhuizen." "Ja, dan zal ik vrijen met jou." En zo begon het. We mochten ook naar de cinema, maar mijn zuster moest mee. Om tien uur moesten we thuis zijn, dus moesten we iedere keer naar buiten gaan voordat de film gedaan was, nooit hebben we een film tot het einde gezien. We zijn maar één keer dansen geweest en dat was in de Valentino in Oostende op de Groentenmarkt.

Als getrouwd koppel zijn we bij de schoonouders ingetrokken. Die ouders hadden drie kin-

Huwelijksfoto (1938) van Anna en Firmin

deren en drie huizen. De dochter was getrouwd met een rijke boerenzoon uit Ichtegem en de andere zoon was getrouwd en huurde een melkerij in Stene in de Zilverlaan. Dus Firmin was nog alleen thuis en de ouders werden oud. Ze dachten dat hun zoon alles zou verder doen, maar ik zei: "Ik wil nooit een koe houden, ik wil een winkel hebben!" En ik lag dus op de loer voor die winkel in de Gerststraat. Firmins moeder was feitelijk gelukkig dat ik er was, want ik heb toen ales kraaknet gehouden bij hen en de mensen zagen dat. Ze zeiden: "'t Is hier wel veranderd sedert Anna." Ik kuiste alle dagen de achtertrappen en de stoof blonk als nieuw. Ik ging 's morgens mee melken en mijn schoonmoeder 's namiddags. Firmin had een grote koeienstal in de weide gezet, zodat men daar beschut kon melken. Ik heb daar eens een stamp gekregen van een koe op mijn voet, men kan het nog altijd zien.

Na acht maanden, een maand voordat ik mijn eerste kindje kocht - ik wist van kinderen kopen niets - moest ik in het begin veel overgeven, maar er werd niets uitgelegd, alleen maar gezegd: "Je zal het wel ondervinden". Dus op een dag vertelde Firmins vader 's middags aan tafel: "Firmin, je moet naar Maria gaan die daar winkel houdt, ik geloof dat ze zal verhuizen". Dus wij gingen 's avonds met onze velo's daar naartoe en toen we terugkwamen, was Firmins moeder nog op en ze vroeg: "Wat heeft Maria gezegd?" "Ja, Maria heeft dus nu een groentewinkel in de Langestraat en ik zal die winkel in de Gerststraat overnemen." "Jij, een winkel houden, met zo'n buik, 't is nogal een begin, ze zullen nogal kijken, die mensen, je moet nog een kind krijgen en je begint al aan een winkel." "Ach ma, ik zal nog wel meer kinderen krijgen, als ik een winkel heb." Ik zei dat heel simpelweg en zij was gelijk teneinde van de straat en kon niets meer zeggen. Maar ze was wel vies. En we zijn dan verhuisd, ik heb nooit ruzie gehad met haar, maar ze is ook nooit in de winkel geweest. De koeien in de Toekomststraat werden tot ver in de jaren '60 gehouden door Firmins broer, die alles overnam. Daar is heden de begrafenisondernemer Nuytten.

Ik werd dadelijk door de mensen in de Gerststraat aanvaard. Het was in het begin een klein winkeltje. Onze winkel was open van 7 uur 's morgens tot 10 uur 's avonds en zelfs tot 11 uur. Mijn eerst dochter is in 1939 geboren.

Mijn man werd toen gemobiliseerd en moest dus naar de troep. Maar omdat ik niet alleen zou zijn, kwam mijn broer met zijn vrouw in een leegstaand appartement boven wonen.

Tijdens de oorlog werd er met zegeltjes gewerkt. Die zegeltjes, dat was een sport! We hadden elf soorten zegels, 1 was bloem, 2 chicorei, 3 was koffie, 4 was beste boter, 5 was peulenvruchten, dan hadden we nog Quaker, thee, 11 was melk. Men moest die zegels op grote schriften plakken en dan indragen op een zekere datum in het stadhuis. Daar kreeg men dan nieuwe schriften. Tijdens de oorlog was onze winkel de tweede grootste in groenten en fruit.

Er waren mensen die op de boek wilden schrijven (op de poef) maar ze hebben wel later allemaal betaald. Veel vrouwen van vissers kwamen op de poef, die zeiden: "Je gaat wel geld hebben wanneer mijn man terug binnen is". En dat was altijd zo. Vele vissers waren rijk en hadden huizen, maar de vrouw zelf had geen geld in huis. Er waren ook veel vrouwen die niet met geld konden omgaan. Ik had eens aan een "spekkenbakker" vier poppen gekocht, die kostten veel geld. Onder de pop was er een rond doosje met pralines. Ik wilde die eerst niet kopen en zei: "Ik durf dat niet kopen, ik zal die nooit kwijtgeraken, dat is iets voor de stad." "Je gaat er nog van verschieten, je zult het niet beklagen" zei de spekkenbakker. Dus kocht ik ze. De volgende dag kwam die ene vrouw die ook niet met geld kon omgaan naar de winkel, ze zag de poppen op een rek. "Oh, dat zijn schone. Hoeveel kost dat?" "Ik durf het haast niet te zeggen, dat zijn heel dure poppen, ik ben er heel weiger op, ik ben bang dat er een zal breken." En wat gebeurde er: ze kocht ze allemaal! "Maar ik heb geen geld, je zult het later wel krijgen." En ik wist dat het ook zo zou zijn, ze had een heel brave man, die dan naar de winkel kwam en alles betaalde. De andere week kocht ik er weer vier aan de spekkenbakker, maar ik heb toch veel moeite gehad om ze kwijt te geraken.

Tijdens WO II hadden de Duitsers ons verplicht over de middag een uur te sluiten en dat was goed zo. We konden toen tenminste rustig eten. Anders was het vlug, vlug eten maken, binnenslokken en de bel ging weer. Het was standvastig gas uitdraaien wanneer men kookte, de prise

uittrekken tijdens het strijken, enz. Maar ook tijdens de sluitingstijd kwamen de mensen langs de poort binnen: "Anna, heb je nog een kilo zou?", "Anna, heb je nog muskaatnoot?", "Anna, heb je twee eieren?" Een mens hangt aan een kapstok wanneer men een winkel heeft. Nu is dat niet meer zo erg.

We hadden ook postzegels. We kochten ze per honderd, maar dat bracht niets op. Dikwijls kwamen de mensen achter één postzegel en stonden een half uur te babbelen. Die zegels kochten we feitelijk voor de klanten, om hen een plezier te doen.

Mijn eerste kindje kocht ik in 1939, het tweede in 1944 en later had ik nog twee kinderen. De dagen dat ik in het moederhuis was had ik een "winkeldochter", Solange, die geen geld kende, ze gaf weer op 100 frank wanneer ze 20 frank kreeg. Ze was verstandig en "snel" en ze kon goed babbelen, maar ze kende geen geld, ze mocht nooit inkopen doen van haar moeder. Ik wist dit natuurlijk niet, dat ga je toch niet peinzen, hé, dat zo iets mogelijk is. Ze had wel een "mond van lintjes", maar de rest was niets, iedereen kende haar. Ik heb dan ook een Jan Steen zijn dochter gehad. Het begrip winkeldochter betekent feitelijk een product dat niet verkocht wordt, dat men niet kwijtgeraakt in de winkel.

Achter het huis hadden we een groot pakhuis. We hadden een groot huis, 9 meter façade. In het begin was het de bedoeling om in dit pakhuis ook koeien te houden, maar de mensen in de straat hebben een petitie getekend en dit mocht dus niet.

We hadden in onze winkel (zie grote foto) alles wat je maar kunt peinzen. Van rikoorden tot rekkels, fruit, groenten, kaas, drank, huishoudartikels, enz.

De voyageurs kwamen tot bij ons. Voor de groenten ging mijn man tweemaal per week naar de markt. Ik ben eens te voet thuisgekomen van het moederhuis en mijn man was juist naar de markt. Toen ik binnenkwam, kon ik dadelijk mijn vest afdoen, mijn schort aantrekken en de mensen bestellen, ze stonden al buiten te wachten. Om de kinderen de fles te geven had ik een handdoek en erop een beertje met vier poten en ertussen de fles geklemd, de kindjes lagen op de zij en dronken op die manier, ik had geen tijd om ze op mijn schoot de fles te

geven. De kinderen zijn ook sukkelaars met ouders die een winkel hebben.

Toen kwam de tijd dat men verplicht was 's avonds om negen uur de winkel te sluiten en ik was gelukkig, ik kon dan een uur of twee strijken of naaien. Ik heb achttien jaar genaaid en gewassen voor mij ma en pa en voor mijn broer pastoor, professor in 't college. Ik zei: "Je moet je was niet uitgeven, het zal te veel verslijten, breng dat maar naar mij." De mensen zegden dikwijls: "Maar Anna, jij wast zeker voor heel de straat?" Mijn man had een fornuis gekocht op zijn ronde. Er was een madame die zei: "Melkboer, onze kinderen zijn het huis uit en ik heb een fornuis staan, weet je iemand die dit zou kopen?" Ze toonde het fornuis, het was er een om was in af te koken en helemaal uit koper. Ze vroeg niet veel, ze was blij dat ze het kwijt was. En mijn man heeft het helemaal zelf ingemetseld met mooie stenen en vanonder iets om vuur te maken. We maakten vuur met de bakken van sinaasappelen en we hadden natuurlijk ook veel karton om te verbranden. In het fornuis konden 16 emmers water, de pomp stond op de koer, dit was wel gemakkelijk.

Ik heb veel gewerkt maar ik was nooit moe. Vele mensen kwamen ook naar de winkel om hun miserie te vertellen. Ik was feitelijk de biechtvader van mijn klanten.

De bevolking uit de Gerststraat bestond meestal uit gewoon werkvolk, van alle soorten, ook onderwijzers en de schooldirecteur van 't college in Mariakerke, een kleermaker, veel schoon volk, veel loodsen.

Met Sinterklaas had ik 60 kinderen in de winkel. De ouders hadden al voor hen gespaard, ze kregen voor het kopen van een waarde van 300 frank een bon en voor die bon kregen de kinderen later iets van Sinterklaas. Bij ons aangekomen was Sinterklaas al "door de molen" want hij al veel andere winkels gedaan. Hij begon dan te flirten met een mooie mama, nam ze op zijn schoot, en zei: "'t'Is hier op aarde zoals in de hemel!"

Ik heb veertig jaar winkel gehouden. In 1978 is mijn man gestorven, hij was op zijn pensioen en had al eens een hartaanval gehad, hij mocht niets meer dragen, geen zak petatten, niets meer. Ikzelf had het handelsregister op mijn naam genomen, ik was graag tussen de mensen

en 't volk, ik kwam met iedereen overeen, rijk of arm. Mijn man zei dikwijls: "Anna, je hebt toch wel veel geduld met de mensen." Ik had een heel grote toonbank met snoep, de kinderen mochten zelf kiezen en dat duurde lang, mijn man had daarvoor geen geduld. Maar ik zei: "De kinderen zijn de baas over hun geld, hebben ze een frank of vijf frank om te verdoen, 't is goed, we mogen blij zijn dat ze komen."

Later hebben we van onze winkel een grote living gemaakt. Ik ben daar blijven wonen tot in 1990 en heb dan nog voor drie kleinkinderen gezorgd. Dan ben ik naar een appartement van mijn zoon verhuisd. Toen ik mijn huis verkocht vroeg mijn zoon: "Zul je het niet beklagen?" Ik antwoordde: "Ik heb nog nooit iets beklagd."

En 't is waar, ik beklag niets of niets in mijn leven, ik had een schone tijd en wanneer ze achter mij komen ga ik mee.

Ik ben nu bijna 89 jaar en kan het zelf niet geloven...